

Fergusson College (Autonomous)

Pune

Learning Outcomes-Based Curriculum

for

M. A. – Marathi Part II

With effect from June 2019

From Academic Year

2020-21

Programme Structure

S.Y. M.A. Semester III				
\				
Year	Course Code	Title	Credits	
S.Y. M.A.	Semester III			
	MAR 5301	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास : कथा	4	
	MAR 5302	मराठी साहित्य समीक्षा	4	
	MAR 5303	विशेष लेखकाचा अभ्यास :	4	
	MAR 5304	मध्ययुगीन : संत बहिणाबाई किंवा विशेष लेखकाचा अभ्यास : आधुनिक : नागनाथ कोतापल्ले	4	
	MAR 5305	लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे	4	
	MAR 5306	साहित्य सर्जन	4	
	Semester IV			
	MAR 5401	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास : कादंबरी	4	
	MAR 5402	मराठी साहित्य संशोधन	4	
	MAR 5403	विशेष लेखकाचा अभ्यास :	4	
	MAR 5404	मध्ययुगीन : संत बहिणाबाई किंवा विशेष लेखकाचा अभ्यास : आधुनिक : नागनाथ कोतापल्ले	4	
	MAR 5405	मराठी लोकसाहित्य	4	
	MAR 5406	साहित्य उपयोजन	4	
	Title of the Course and Course Code	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास : कथा MAR5301		Number of Credits : 04

Course Outcomes (COs)	
On completion of the course, the students will be able to:	
CO1	वाङ्मयप्रकार ही संकल्पना समजून घेणे. वाङ्मयप्रकाराच्या विविध सिद्धान्तांचा अभ्यास करणे.
CO2	कथा या वाङ्मयप्रकाराची अन्य वाङ्मयप्रकारांशी तुलना करता येणे.
CO3	कथा या वाङ्मयप्रकाराच्या सर्व वैशिष्ट्यांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करता येणे.
CO4	अभ्यासक्रमाला असलेल्या कथासंग्रहातील कथांचे वर्गीकरण आणि विश्लेषण करता येणे.
CO5	नेमलेल्या साहित्यकृतींचे आशय, आविष्कार अशा विविध तत्वांच्या आधारे मूल्यमापन करता येणे.
CO6	मराठी कथेच्या संदर्भात सदर कथासंग्रहाचे स्थान निश्चित करता येणे.

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	कथा : संकल्पना आणि स्वरूप कथा या वाङ्मयप्रकारचा उद्गम आणि विकास (भारतीय परंपरा) कथेचे घटक : कथानक, व्यक्तिचित्रण, निवेदन कथेचे विविध प्रकार : लघुकथा, नवकथा, दीर्घकथा, मनोविश्लेषणपर कथा, अस्तित्ववादी कथा, भाषांतरित कथा, ऐतिहासिक कथा इ.	१५
घटक: २	मराठी कथेची वाटचाल स्वातंत्र्यपूर्व मराठी कथा, (१८१८ ते १९४५ स्थूल परिचय) स्वातंत्र्योत्तर मराठी कथा, (१९४५ ते १९६० स्थूल परिचय) साठोतरी साहित्यप्रवाह : ग्रामीण कथा, दलित कथा, स्त्रीवादी कथा इ.	१५
घटक: ३	कथासंग्रह : उदकाचिया आर्ती : मिलिंद बोकील उदकाचिया आर्ती या कथासंग्रहातील कथेचे आशयाच्या अंगाने मूल्यमापन. (कथेतील अनुभवविश्व, कथेतील जीवनदृष्टी, पात्रचित्रण, वातावरणनिर्मिती.)	१५
घटक : ४	कथासंग्रह : उदकाचिया आर्ती : मिलिंद बोकील उदकाचिया आर्ती कथासंग्रहातील कथेचे रूपबंधाच्या अंगाने मूल्यमापन. (कथेचा रूपबंध, निवेदनशैली, प्रतिमाविश्व, प्रायोगिकता, भाषाशैली इ.)	१५

संदर्भग्रंथ-

१. मराठी कथा उद्गम आणि विकास, इंदुमती शेवडे,
२. साहित्य अध्यापन आणि प्रकार, (वा. ल. कुलकर्णी गौरवग्रंथ)
३. मराठी कथेची स्थिती गती, अंजली सोमण,
४. संज्ञा संकल्पना कोश, (वसंत आबाजी डहाके आणि इतर)
५. वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश, विजया राजाध्यक्ष.
६. सहा कथाकार, भालचंद्र फडके.
७. वाङ्मयीन अध्यापन, (संपादक : द. दि. पुंडे आणि वा. पु. गिडे)

Course Outcomes (COs)		
Title of the Course and Course Code	मराठी साहित्य समीक्षा MAR 5302	Number of Credits : 04

Course Outcomes (COs)	
On completion of the course, the students will be able to:	
CO1	समीक्षा ही संकल्पना समजून घेणे. समीक्षेच्या विविध व्याख्या आणि प्रयोजने लक्षात घेणे.
CO2	आदर्श समीक्षकासाठी आवश्यक असणाऱ्या गुणविशेषांचे आकलन होणे, समज येणे.
CO3	विविध समीक्षापद्धतींमधील विचारव्यूह समजून घेणे. त्यांमधील भेदाचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करता येणे.
CO4	मराठी समीक्षेच्या वाटचालीतील टप्प्यांची ओळख होणे, वर्गीकरण आणि विश्लेषण करता येणे.
CO5	जीवनमूल्ये आणि कलामूल्ये यांचे परस्परसंबंध लक्षात घेऊन मूल्यमापन करण्याची दृष्टी येणे.
CO6	साहित्य समीक्षेतील विविध उपपत्ती, तत्त्वे आणि सिद्धांत यांची ओळख होऊन त्यातील अनुबंध सूत्रबद्ध करता येणे.

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	मराठी समीक्षेची संकल्पना : अ) समीक्षा संकल्पना आणि स्वरूप आ) समीक्षेची वैशिष्ट्ये इ) समीक्षेचे प्रयोजन ई) समीक्षेतील आस्वाद-मूल्यमापन यांचे स्थान व कार्य	१५
घटक: २	आदर्श समीक्षकाची साधना आणि समीक्षकाने पाळावयाची पथ्ये : अ) आदर्श समीक्षकाचे गुण : रसिकता, प्रज्ञा, तुलनात्मकता, चिकित्सकता, मूल्यविवेक, विश्लेषकता, व्युत्पन्नता, तुलनाक्षमता, भाषिक तयारी इ. आ) समीक्षकाने पाळावयाची पथ्ये : १. समीक्षाविषयाचे अवधान व तारतम्य २. व्यक्तीनिष्ठता व वस्तुनिष्ठता यांचे तारतम्य ३. वाङ्मयीन मूल्ये व जीवनमूल्ये यांचा परस्परसंबंध आणि त्यांच्या वापराबाबत करावयाचा विवेक	१५
घटक: ३	मराठी समीक्षेच्या पद्धती : १. रूपवादी समीक्षा २. चरित्रात्मक समीक्षा ३. मानसशास्त्रीय समीक्षा ४. आदिबंधात्मक समीक्षा ५. ऐतिहासिक समीक्षा ६. समाजशास्त्रीय समीक्षा ७. मार्क्सवादी समीक्षा ९. आस्वादक समीक्षा	१५
घटक : ४	मराठी समीक्षेची वाटचाल अ) .स्वातंत्र्यपूर्व मराठी समीक्षा आ. स्वातंत्र्योत्तर मराठी समीक्षा	१५

संदर्भग्रंथ -

१. पाटील गंगाधर, समीक्षेची नवी रूपे,
२. क्षीरसागर श्री. के., टीकाविवेक,
३. कुलकर्णी, गो. म., नवसमीक्षा - काही विचारप्रवाह,
४. पाटील म. सु., आदिबंधात्मक समीक्षा,
५. कुलकर्णी अ. वा., मानसशास्त्रीय समीक्षा,
६. कुलकर्णी, गो. म., मराठी समीक्षेची वाटचाल,
७. कुलकर्णी वा. ल., साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा,

८. बेडेकर दि. के., साहित्य : स्वरूप आणि समीक्षा
 ९. पाध्ये दिगंबर, साहित्य : समाज आणि संस्कृती,
 १०. धोंगडे अश्विनी, स्त्रीवादी समीक्षा : स्वरूप आणि उपयोजन,
 ११. शिरवाडकर के. रं., मार्क्सवादी साहित्यविचार,
 १२. जाधव मनोहर (संपा), समीक्षेतील नव्या संकल्पना,
 १३. साने ह. श्री., साहित्य आणि सामाजिक शास्त्रे,
 १४. संत दु.का., साहित्य आणि संस्कृती,
 १५. आगळे सिद्धार्थ, मराठीतील रूपवादी समीक्षा,

Title of the Course and Course Code	विशेष लेखकाचा अभ्यास : मध्ययुगीन : संत बहिणाबाई MAR 5303	Number of Credits : 04
Course Outcomes (COs) On completion of the course, the students will be able to:		
CO1	विशेष लेखकाच्या अभ्यासाची संकल्पना समजून घेणे.	

	लेखकाशी संबंधित कालखंड समजून घेणे.
CO2	मध्ययुगीन कालखंडाच्या धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक आणि राजकीय पर्यावरणाचा आढावा घेता येणे.
CO3	लेखकाच्या जीवनचरित्राचा आढावा घेऊन त्यांच्या वाङ्मयाचा जीवनाशी असणारा अनुबंध शोधता येणे.
CO4	लेखकाच्या एकंदर वाङ्मयीन कर्तृत्वाचा अंदाज घेऊन वाङ्मयाचे वर्गीकरण करता येणे.
CO5	संत बहिणाबाई आणि अन्य संत-कवयित्रींच्या अभंगांचे तुलनात्मक मूल्यमापन करता येणे.
CO6	संत बहिणाबाईंच्या अभंगांचे एकंदर मूल्यमापन करता येणे.

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	विशेष लेखकाचा अभ्यास :संकल्पना व स्वरूप	१५
घटक: २	अ) सामाजिक, सांस्कृतिक आणि धार्मिक पर्यावरण आ) वारकरी संप्रदायाचे स्वरूप इ) मराठीतील संत कवयित्रींच्या काव्याचे स्वरूप	१५
घटक: ३	आत्मपर आणि चरित्रपर अभंग	१५
घटक : ४	नाममाहात्म्यपर, विठ्ठलवर्णनपर, तुकारामचरित्रपर अभंग	१५

Title of the Course and Course Code	विशेष लेखकाचा अभ्यास : आधुनिक : नागनाथ कोत्तापल्ले MAR 5304	Number of Credits : 04
Course Outcomes (COs) On completion of the course, the students will be able to:		
CO1	विशेष लेखकाच्या अभ्यासाची संकल्पना समजून घेणे.	

	लेखकाशी संबंधित कालखंड समजून घेणे.
CO2	अर्वाचीन कालखंडाच्या धार्मिक, सामाजिक, सांस्कृतिक आणि राजकीय पर्यावरणाचा आढावा घेता येणे.
CO3	लेखकाच्या जीवनचरित्राचा आढावा घेऊन त्यांच्या वाङ्मयाचा जीवनाशी असणारा अनुबंध शोधता येणे.
CO4	लेखकाच्या एकंदर वाङ्मयीन कर्तृत्वाचा अंदाज घेऊन वाङ्मयाचे वर्गीकरण करता येणे.
CO5	नागनाथ कोतापल्ले यांच्या कथासाहित्याचे वर्गीकरण करता येणे.
CO6	नागनाथ कोतापल्ले यांच्या कथासाहित्याचे मूल्यमापन करता येणे.

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	विशेष लेखकाचा अभ्यास : संकल्पना व स्वरूप लौकिक चरित्र : वाङ्मयीन चरित्र :	१५
घटक: २	कविता लेखन: दरोबस्त लिंपून घ्यावा मेंदू मूड्स (१९७६)	१५
घटक: ३	कथासंग्रह: कफर्यू आणि इतर कथा (१९८०) रक्त आणि पाऊस (१९९२) सावित्रीचा निर्णय (१९९९)	१५
घटक : ४	कादंबरी लेखन: उलट चालीला प्रभाहो (१९९५) गांधारीचे डोळे (१९८५)	१५

Title of the Course and Course Code	लोकसाहित्याची मूलतत्त्वे MAR 5305	Number of Credits : 04
Course Outcomes (COs)		
On completion of the course, the students will be able to:		
CO1	मौखिक परंपरेतील लोकसाहित्य ही संकल्पना अभ्यासकांनी मांडलेल्या व्याख्या व अभिप्राय यांच्याद्वारे जाणून घेणे.	
CO2	लोकसाहित्य अभ्यासाच्या दिशा स्पष्ट करणे, सामाजिक शास्त्रांचा अभ्यास व लोकसाहित्याचा अभ्यास यांची तुलना करणे.	

CO3	भारतीय जीवनाची व संस्कृती यांचा विकास कसा झाला याचा मौखिक परंपरेच्या आधारे आराखडा तयार करणे.
CO4	लोकगीतांची परंपरा, लोकगीताची प्रेरणा लोकगीतांचे वर्गीकरण करणे. त्यांचे विश्लेषण कौशल्य प्राप्त करणे.
CO5	लोकगीताच्या अभ्यासातून प्रादेशिक विविधता अभ्यासणे, साम्य-भेद निरखणे, लोकगीतांचे पुनरावलोकन करणे.
CO6	लोकसमूहाचे विचारविश्व कल्पनाविश्व, लोकनृत्य, जुन्या प्रथा परंपरा यांची सूत्रबद्ध रचना करणे.

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	<p>लोकसाहित्याची संकल्पना</p> <p>अ. लोकसाहित्याची व्याख्या, उत्पत्तीविषयक विविध उपपत्ती, लोकसाहित्याचा परिचय.</p> <p>आ. 'लोक' आणि 'साहित्य' या पदाचा परिचय, लोकसाहित्याचे प्रयोजन</p> <p>इ. लोकसाहित्याचे सामाजिक, राष्ट्रीय, सांस्कृतिक जीवनाशी असलेले अनुबंध.</p> <p>ई. लोकसाहित्याचे इतिहास, पुरातत्त्व, मानववंशशास्त्र, भाषाशास्त्र, मानसशास्त्र, धर्मशास्त्र, दैवतकथा शास्त्र, यांच्याशी असलेले अनुबंध. लोकजीवनप्रवाह आणि लोकसाहित्य अनुबंध.</p>	१५
घटक: २	<p>लोकसाहित्याचा अभ्यास</p> <p>अ. लोकसाहित्याचे जागतिक अभ्यासक्षेत्र / जागतिकीकरणातले लोकसाहित्याचे महत्त्व.</p> <p>आ. लोकसाहित्य अभ्यासाचे विविध संप्रदाय, लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची वाटचाल.</p> <p>इ. लोकसाहित्य अभ्यासाची परंपरा: प्राचीन आणि आधुनिक.</p> <p>लोकसाहित्य अध्ययनाची आवश्यकता : शास्त्र, कला, आणि साहित्य या संदर्भाने</p>	१५
घटक: ३	<p>लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची क्षेत्रे</p> <p>अ. लोकसाहित्य आणि लोकजीवनाची विविध क्षेत्रे, यातील अनुबंधाचे स्वरूप.</p> <p>आ. निसर्ग, तत्त्वज्ञान, मानवी जीवन, शास्त्रे, समाज, संस्कृती, धर्म, व्यवहार इ. लोकजीवनाची क्षेत्रे.</p>	१५
घटक : ४	<p>लोकसाहित्य व ग्रांथिक साहित्य संबंध</p> <p>अ. लोकसाहित्य : महाकाव्य, संतसाहित्य, अर्वाचीन साहित्य अनुबंध.</p> <p>आ. लोकसाहित्याचे सादरीकरण आणि लोकतत्त्व किंवा लोकबंध.</p> <p>इ. लोकसाहित्यातील लोकसमजुती, रूढी-परंपरा, विधी-विधाने, मंत्र-तंत्र, लोकभ्रम, लोककला, सामाजिक व भाषिक संकेत, दैवतकथा, लोककथा, गीते, वाक्प्रचार, म्हणी, कोडी उखाणे.</p> <p>ई. लोकसाहित्याचे प्रादेशिक, सामाजिक, सांस्कृतिक विशेष आणि आवर्तक कल्पनाबंध.</p>	१५

संदर्भ ग्रंथ :

१. लोकसाहित्याचे अंतःप्रवाह, प्रभाकर मांडे,
२. लोकसाहित्याचे स्वरूप, प्रभाकर मांडे,
३. अपौरुषेय वाङ्मय, डॉ. कमलाबाई देशपांडे,
४. लोकसाहित्याची रूपरेखा, दुर्गा भागवत,

५. धर्म आणि लोकसाहित्य, दुर्गा भागवत,
६. मराठीतील स्त्रीधन, सरोजिनी बाबर,
७. मराठी लोकगीते, सरोजिनी बाबर,
८. मराठी लोककथा, सरोजिनी बाबर,
९. मराठी लोकसंस्कृतीचे उपासक, रां. चिं. ढेरे,
१०. लोकसाहित्याचे स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र, ग. ना. मोरजे,
११. नाचू कीर्तनाचे रंगी, यशवंत पाठक,
१२. लोकसंचित, तारा भवाळकर
१३. लोकसाहित्य उद्गम आणि विकास, शरद व्यवहारे,
१४. लोकसाहित्य शोध आणि समीक्षा, रा. चिं. ढेरे,
१५. संत साहित्य आणि लोकसाहित्य, रा. चिं. ढेरे,
१६. लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती, विद्या व्यवहारे,
१७. लोकरंजनाची पारंपरिक माध्यमे, शरद व्यवहारे,
१८. लोकसाहित्याच्या अभ्यासदिशा, तारा भवाळकर,
१९. तमाशा कला आणि जीवन, सुनील चंदनशिवे,
२०. लोकसाहित्यातील स्त्रीजीवन, भारती रेवडकर,

Title of the Course and Course Code	साहित्य सर्जन आणि उपयोजन MAR 5306	Number of Credits : 04
Course Outcomes (COs)		
On completion of the course, the students will be able to:		
CO1	साहित्य व इतर ललित कला यांच्या निर्मितीप्रक्रियेतील स्वरूप जाणून घेणे.	
CO2	साहित्य निर्मिती सिद्धांतांचा परिचय करून घेणे.	
CO3	निर्मितीच्या संदर्भात विविध साहित्य प्रकारांची ओळख करून घेणे.	
CO4	साहित्य निर्मिती कारक शक्तींचा परिचय व चर्चा भारतीय व पाश्चात्य अभ्यासकांच्या आधारे करणे.	
CO5	निर्मिती प्रक्रियेतील अडथळे याची चर्चा व रस सिद्धांत यांचा परस्पर संबंध	

	अभ्यासणे.
CO6	साहित्य व इतर ललित कला यांच्या निर्मितीप्रक्रियेची स्वरूप जाणून घेणे.

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	साहित्याच्या सर्जन प्रक्रियेचे स्वरूप	१५
घटक: २	भारतीय साहित्य विचारामधील निर्मितीप्रक्रियेची चर्चा	१५
घटक: ३	भरतमुनींचा रस सिद्धांत	१५
घटक : ४	पाश्चात्य विचारवंतांची निर्मितीप्रक्रियेसंबंधीची मते	१५

S. Y. M.A. Semester IV		
Title of the Course and Course Code	वाङ्मयप्रकाराचा अभ्यास : कादंबरी MAR 5401	Number of Credits : 04
Course Outcomes (COs) On completion of the course, the students will be able to:		
CO1	वाङ्मयप्रकार ही संकल्पना समजून घेणे. वाङ्मयप्रकाराच्या विविध सिद्धान्तांचा अभ्यास करणे.	
CO2	कादंबरी या वाङ्मयप्रकाराची अन्य वाङ्मयप्रकारांशी तुलना करता येणे.	
CO3	कादंबरी या वाङ्मयप्रकाराच्या सर्व वैशिष्ट्यांचे सोदाहरण स्पष्टीकरण करता येणे.	
CO4	अभ्यासक्रमाला असलेल्या कादंबरीतील व्यक्तिचित्रे, भाषाशैली, वर्णनशैली, कथानक यांचे विश्लेषण करता येणे.	
CO5	नेमलेल्या कादंबरीचे आशय, आविष्कार अशा विविध तत्वांच्या आधारे मूल्यमापन करता येणे.	
CO6	मराठी कादंबरीच्या संदर्भात सदर कादंबरीचे स्थान निश्चित करता येणे.	

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	कादंबरी : संकल्पना आणि स्वरूप व्याख्या, कादंबरीचे घटक : कथानक, पात्रचित्रण, घटनाप्रसंग, रूपविशेष. कादंबरीचे प्रकार: ऐतिहासिक, पौराणिक, सामाजिक, राजकीय कादंबरी, मनोविश्लेषणात्मक व संज्ञाप्रवाही कादंबरी इ.	१५
घटक: २	मराठी कादंबरीची वाटचाल	१५

	स्वातंत्र्यपूर्व मराठी कादंबरी, (१८१८ ते १९४५ स्थूल परिचय) स्वातंत्र्योत्तर मराठी कादंबरी, (१९४५ ते १९६० स्थूल परिचय) साठोत्तरी साहित्यप्रवाह : दलित कादंबरी, ग्रामीण कादंबरी, स्त्रीवादी कादंबरी इ.	
घटक: ३	कादंबरी संहितेचा अभ्यास : मेड इन इंडिया - पुरुषोत्तम बोरकर मेड इन इंडिया कादंबरीचे आशयाच्या अंगाने मूल्यमापन. (कादंबरीतील अनुभवविश्व, जीवनदृष्टी, पात्रचित्रण, वातावरणनिर्मिती इ.)	१५
घटक : ४	कादंबरी संहितेचा अभ्यास : मेड इन इंडिया - पुरुषोत्तम बोरकर मेड इन इंडिया कादंबरीचे रूपबंधाच्या अंगाने मूल्यमापन. कादंबरीचा रूपबंध, निवेदनशैली, भाषाशैली इ	१५

संदर्भग्रंथ

१. साहित्य अध्यापन आणि प्रकार, (वा. ल. कुलकर्णी गौरवग्रंथ)
२. संज्ञा संकल्पना कोश, (वसंत आबाजी डहाके आणि इतर)
३. वाङ्मयीन संज्ञा संकल्पना कोश, विजया राजाध्यक्ष.
४. चंद्रकांत बांदिवडेकर, मराठी कादंबरीचा इतिहास,
५. चंद्रकांत बांदिवडेकर, मराठी कादंबरी चिंता आणि चिंतन
६. देशपांडे कुसुमावती, मराठी कादंबरीचे पहिले शतक,
७. मराठी कादंबरीचा इतिहास, ना. वा. गोडबोले,
८. मराठी साहित्य प्रेरणा आणि स्वरूप संपादक : गो. मा. पवार
९. वाङ्मयीन अध्यापन, (संपादक : द. दि. पुंडे आणि वा. पु. गिंडे)

Title of the Course and Course Code	मराठी साहित्य संशोधन MAR 5402	Number of Credits : 04
Course Outcomes (COs)		
On completion of the course, the students will be able to:		
CO1	संशोधनाची संकल्पना समजून घेणे. संशोधनाच्या विविध पद्धती, व्याख्या आणि प्रयोजने लक्षात घेणे.	
CO2	संशोधकाची गुणवैशिष्ट्ये, संशोधन प्रक्रियेतील टप्पे आणि संशोधनाची विविध साधने यांचे सोदाहरण विवरण करता येणे.	
CO3	वाङ्मयीन संशोधनाच्या विविध अभ्यासक्षेत्रांचे स्वरूप स्पष्ट करता येणे.	
CO4	आंतरविद्याक्षेत्रीय संशोधनाच्या स्वरूपाची ओळख होणे, वेगवेगळ्या आंतरविद्याक्षेत्रांतील फरक ओळखता येणे.	
CO5	मराठीतील संशोधकांच्या परंपरेचा परिचय होऊन या परंपरेतील संशोधनाचे महत्त्वमापन करता येणे.	
CO6	संशोधनविद्येच्या क्षेत्रांतील विविध उपपत्ती, तत्त्वे आणि सिद्धांत सूत्रबद्ध करता येणे.	

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	मराठी साहित्य संशोधन : संकल्पना व स्वरूप	१५

	१. संशोधन : संकल्पना, स्वरूप आणि प्रेरणा २. संशोधनाची साधने ३. संशोधनपद्धती, संशोधन प्रक्रियेतील टप्पे ४. संशोधकाची गुणवैशिष्ट्ये	
घटक: २	वाङ्मयीन संशोधनाची अभ्यासक्षेत्रे १. साहित्यकृतीनिष्ठ संशोधन २. वाङ्मयप्रकारनिष्ठ संशोधन ३. लेखकाचा अभ्यास ४. कालखंडाचा अभ्यास ५. तौलनिक साहित्याभ्यास	१५
घटक: ३	आंतरविद्याक्षेत्रीय संशोधन १. साहित्य आणि तत्त्वज्ञान २. साहित्य आणि समाजशास्त्र ३. साहित्य आणि मानसशास्त्र ४. साहित्य आणि संस्कृती ५. साहित्य आणि सौंदर्यशास्त्र ६. साहित्य आणि इतिहास	१५
घटक : ४	मराठीतील संशोधन परंपरा १. लोकसाहित्य संशोधन २. भाषाविषयक संशोधन ३. मध्ययुगीन संशोधन ४. मराठीचे पाश्चात्य संशोधक	१५

संदर्भ ग्रंथ :

१. भाषा व साहित्य संशोधन : खंड १, २, ३- १९८९, संपा. वसंत स. जोशी, म.ना.अदवंत, गं. ना. जोगळेकर व इतर संपादक, महाराष्ट्र साहित्य परिषद, पुणे
२. शोध निबंधाची लेखनपद्धती- दु.आ.२००६, स.गं.मालशे, लोकवाङ्मय गृह प्रकाशन मुंबई,
३. मराठी साहित्य संशोधन : स्वरूप आणि दिशा १९९५,श.रा.राणे, का.स.वाणी म.प्र.अ.संस्था, धुळे,
४. मराठी साहित्य संशोधन : नव्या दिशा २००६, संपादक- अविनाश आवलगावकर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे.
५. साहित्याचा अभ्यास- डॉ.र.बा.मंचरकर सद्भाव ग्रंथ २००३ चं.वि.जोशी व इतर, प्रतिमा प्रकाशन, पुणे
६. संशोधनाची क्षितिजे- वि.भि.कोलते, गौरव ग्रंथ, १९८५, भा.ल.भोळे संपादक, अमेय प्रकाशन, नागपूर,
७. प्राचीन मराठी हस्तलिखिते: संशोधन आणि संपादन १९९२, श्री.रं.कुलकर्णी, का.स.वाणी प्र.अ.संस्था, पुणे
८. मराठी प्रबंध सूची - व.वि. कुलकर्णी, साहित्य प्रसार केंद्र, नागपूर
९. मराठी साहित्य संशोधन- १९९८, म.पां.भावे, श्रीहरी भिडे, पद्माकर शिरवाडकर (संपादक), महाराष्ट्र साहित्य परिषद, ठाणे
१०. शोधविज्ञान कोश - १९८५ दु. का.संत, पुणे विद्यार्थिगृह प्रकाशन, पुणे
११. मराठी संशोधनविद्या - डॉ. उषा देशमुख, स्नेहवर्धन प्रकाशन, पुणे १९९४
१२. साहित्य शोधणी - डॉ. उषा देशमुख, नीहारा प्रकाशन, पुणे १९८९
१३. साहित्यसमीक्षा आणि पारिभाषिक संज्ञा- वसंत दावतर, म.रा.सा.सं.मंडळ, मुंबई,
१४. संशोधन पद्धती - प्रक्रिया आणि अंतरंग - डॉ.दु.का.संत, अनाथ विद्यार्थिगृह प्रकाशन, पुणे, १९६६
१५. संशोधन :स्वरूप आणि पद्धती- संपादक: डॉ.सु.रा.चुनेकर, रंगनाथ पठारे, शि.प्र. संस्था, संगमनेर- १९८३
१६. लोकसाहित्य शोध व समीक्षा - रा.चिं.ढेरे
१७. मराठीचे परदेशी अभ्यासक - रा.चिं.ढेरे व इतर, ललित १९९३
१८. संशोधन : सिद्धांत व पद्धती - सदा कऱ्हाडे
१९. लोकसाहित्य मीमांसा - भाग १, २ - डॉ. विश्वनाथ शिंदे
२०. लोकसाहित्य स्वरूप व विवेचन - कालभूत
२१. वाङ्मयीन विद्वता - दु. का. संत
२२. लोकसाहित्याचे स्वरूप- डॉ. तारा भवाळकर
२३. लोकगीतांचे माझे स्मरण - डॉ. य.ग. शिंदे
२४. लोकमानसातील पारंपरिक कोळीगीते - शेट्ये/जगदीश संसारे/रामचंद्र वरड
२५. लोकसाहित्य दर्शन - (संपा.) डॉ. रमेश देवरे
२६. लोकसाहित्याच्या अभ्यासदिशा - डॉ. तारा भवाळकर
२७. लोकसाहित्यातील कुटुंब चित्रण - डॉ. लता महाजन
२८. लोकसाहित्यातील स्त्रीजीवन - डॉ. भारती रेवडकर
२९. संशोधनप्रदीप - डॉ. वेदश्री थिगळे

Title of the Course and Course Code	विशेष लेखकाचा अभ्यास : (मध्ययुगीन) : संत बहिणाबाई MAR 5403	Number of Credits : 04
Course Outcomes (COs) On completion of the course, the students will be able to:		
CO1	संत बहिणाबाईच्या अभंगांतील मनोबोधपर, भक्तीपर अभंगांचे स्वरूप समजून घेणे.	
CO2	संत बहिणाबाईच्या अभंगांतील समाजाचे स्वरूप, त्यांनी केलेले समाजप्रबोधन, याचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करणे.	
CO3	संत बहिणाबाईच्या अभंगांतील लोकतत्त्वे, लोकमाध्यमे, छंदोमाध्यमे यांचे स्वरूप सोदाहरण स्पष्ट करणे.	
CO4	संत बहिणाबाईच्या अभंगांतील काव्यगुण, अलंकार, रस इत्यादी सौंदर्यावर भाष्य करता येणे.	
CO5	मराठी संतपरंपरेतील संत बहिणाबाईची स्थाननिश्चिती करता येणे.	
CO6	संत बहिणाबाईच्या समग्र अभंगांचे मूल्यमापन करता येणे.	

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	संत बहिणाबाई यांचे मनोबोधपर अभंग	१५
घटक: २	संत बहिणाबाई यांच्या गाथ्यातील समाजाचे स्वरूप आणि समाजप्रबोधन संत बहिणाबाई यांनी स्त्रियांना केलेला उपदेश	१५
घटक: ३	संत बहिणाबाई यांचे ब्रह्मकर्मपर अभंग (वज्रसूची भाष्य)	१५
घटक : ४	संत बहिणाबाई यांच्या काव्यांतील छंदोवैविध्य, अलंकारसौंदर्य संत बहिणाबाई यांच्या काव्यांतील लोकतत्त्व आणि रसतत्त्व मराठी वाडमयातील संत बहिणाबाई यांचे स्थान	१५

संदर्भ ग्रंथ :

१. तुकाराम गाथा, (शासकीय प्रत)
२. सार्थ तुकाराम गाथा, किसान महाराज साखरे
३. सार्थ तुकाराम गाथा, प्र. न. जोशी.
४. तुकाराम चरित्र, ल. रा. पांगारकर,
५. संत तुकाराम, भालचंद्र नेमाडे. (भाषांतर)
६. समग्र तुकाराम दर्शन, किशोर सानप.
७. तुकाराम दर्शन, सदानंद मोरे,
८. पुन्हा तुकाराम, दिलीप पुरुषोत्तम चित्रे,
९. तुकारामांच्या अभंगाची शैलीमीमांसा, दिलीप धोंगडे,
१०. आनंदाचा डोह, रा. ग. जाधव,

११. संत तुकाराम : अंतर्बाह्य संघर्षाची रूपे, म. सु. पाटील,
१२. साक्षात्कारी संत तुकाराम, शं.दा. पेंडसे

Title of the Course and Course Code	विशेष लेखकाचा अभ्यास : आधुनिक : नागनाथ कोतापल्ले MAR 5404	Number of Credits : 04
Course Outcomes (COs)		
On completion of the course, the students will be able to:		
CO1	नागनाथ कोतापल्ले यांच्या कादंबरी वाङ्मयाचे स्वरूप समजून घेणे.	
CO2	नागनाथ कोतापल्ले यांच्या समीक्षा-व्यवहाराचे स्वरूप समजून घेणे.	
CO3	नागनाथ कोतापल्ले यांच्या काव्यसंपदेचा आणि समकालिन समाजव्यवस्थेचा अनुबंध शोधता येणे.	
CO4	नागनाथ कोतापल्ले यांच्या ललितलेखांचा अभ्यास करून त्यावर भाष्य करता येणे.	
CO5	नागनाथ कोतापल्ले यांच्या कथासाहित्याचे वर्गीकरण करता येणे.	
CO6	नागनाथ कोतापल्ले यांच्या एकंदर साहित्याचे मूल्यमापन करता येणे.	

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	वैचारिक लेखन जोतिपर्व (२०००)	१५
घटक: २	समीक्षा लेखन साहित्याचा अन्वयार्थ (१९९६) साहित्याचा अवकाश (२००३)	१५
घटक: ३	संपादन स्त्री पुरुष तुलना (१९९०) शेतकऱ्याचा असुड (२००१)	१५
घटक : ४	इतर लेखन	१५

संदर्भग्रंथ

- भाषा व साहित्य संशोधन, खंड १, २, (संपादक) वसंत जोशी,
- साहित्य अध्यापन आणि प्रकार, (वा. ल. कुलकर्णी गौरव ग्रंथ, संपादक: श्री. पु भागवत आणि इतर)

Title of the Course and Course Code	मराठी लोकसाहित्य अभ्यास MAR 5405	Number of Credits : 04
-------------------------------------	-------------------------------------	------------------------

Course Outcomes (COs)	
On completion of the course, the students will be able to:	
CO1	मराठी लोकसाहित्य ही संकल्पना विविध उदाहरणांद्वारे जाणून घेणे.
CO2	मराठी लोकसाहित्याच्या विविध प्रकारांची - उत्सव, मनोरंजन, स्त्री-संदर्भात, श्रमपरिहार तुलना करणे.
CO3	मराठी संस्कृती आणि लोकसाहित्य यांचा अनुबंध तपासणे.
CO4	मराठी लोकगीते अभ्यासणे आणि त्यांचे संदर्भ शोधून त्यांचा अर्थ लावणे.
CO5	लोकगीताच्या अभ्यासातून मराठीच्या प्रादेशिक विविधता अभ्यासणे, साम्य-भेद निरखणे, पुनरावलोकन करणे.
CO6	मराठी लोकसमूहाचे विचारविश्व, कल्पनाविश्व, लोकनृत्य, जुन्या प्रथा परंपरा यांची सूत्रबद्ध रचना करणे.

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	मराठीतील लोकसाहित्याचे स्वरूप अ. मराठीतील लोकसाहित्याचे स्वरूप. आ. मराठीतील लोकसाहित्याचा आशय, भाषा, रचना, प्रदेश, प्रकार व कलात्मक सौंदर्य. इ. मराठी लोकगीते : प्रेरणा आणि स्वरूप : स्त्रीगीते, पुरुषगीते, साणोत्सावाची गाणी, विधीगीते, भलरी गीते, श्रमगीते, संस्कारगीते, बडबडगीते इ. ई. मराठी लोककथा : प्रेरणा, स्वरूप आणि उत्पत्ती : लोककथांचे प्रकार : दैवतकथा - उत्पत्तिकथा, व्रतकथा, अद्भुतकथा, परीकथा, दंतकथा, प्राणीकथा, हस्तकथा, मालाकथा कथाविशेषांचा विचार.	१५
घटक: २	मराठी लोकसाहित्याचे कलात्मक सौंदर्य अ. मराठी लोकसाहित्याच्या कलात्मक सौंदर्याच्या स्वरूप. आ. लोककला सादरीकरणाचा मराठी कला आणि साहित्याशी संबंध. इ. साहित्यसमीक्षेचा लोकसाहित्य शास्त्रीय दृष्टीकोन. ई. लोकसाहित्याच्या सादरीकरणामागील जाणिव आणि अस्वद्यता.	१५
घटक: ३	मराठी लोकसाहित्याचे विविध कलाविष्कार अ. लोकनाट्य (तमाशे) स्वरूप, परंपरा, विशेष. आ. लोकनाट्याचे घटक : नांदी, नृत्य, लावणी, बतावणी, गण-गौळण, पोवाडा, वग इ. इ. कीर्तन, लळीत, गोंधळ व जागरण - परंपरा, स्वरूप प्रकार. ई. महाराष्ट्र लोकसंस्कृती उपासकाचे आविष्कार : वासुदेव, पिंगळा, चौत्रकथी, भूत्ये, गोंधळी, वाघे, मरिआई, नंदीबैलवाले, माकडवाले, दरवेशी, कोल्हाटी, मांग गारुडी इ.	१५
घटक : ४	मराठी लोकसाहित्याच्या अभ्यासाची परंपरा अ. मराठी लोकसाहित्याच्या अभ्यास परंपरा. आ. अभ्यासकांचा परिचय : साने गुरुजी, सरोजिनी बाबर, दर्गा भागवत, रा. चिं. ढेरे, प्रभाकर मांडे, गं. ना. मोरजे इ. मराठी लोकसाहित्याच्या अभ्यासात सहाय्य करणाऱ्या संस्थांचा परिचय. महाराष्ट्र राज्य लोकसाहित्य समिती पुणे. लोकसाहित्य संशोधन मंडळ, औरंगाबाद.	१५

संदर्भ ग्रंथ :

२१. लोकसाहित्याचे अंतःप्रवाह, प्रभाकर मांडे,
२२. लोकसाहित्याचे स्वरूप, प्रभाकर मांडे,
२३. अपौरुषेय वाङ्मय, डॉ. कमलाबाई देशपांडे,
२४. लोकसाहित्याची रूपरेखा, दुर्गा भागवत,
२५. धर्म आणि लोकसाहित्य, दुर्गा भागवत,
२६. मराठीतील स्त्रीधन, सरोजिनी बाबर,
२७. मराठी लोकगीते, सरोजिनी बाबर,
२८. मराठी लोककथा, सरोजिनी बाबर,
२९. मराठी लोकसंस्कृतीचे उपासक, रां. चिं. ढेरे,
३०. लोकसाहित्याचे स्वतंत्र अभ्यासक्षेत्र, ग. ना. मोरजे,
३१. नाचू कीर्तनाचे रंगी, यशवंत पाठक,
३२. लोकसंचित, तारा भवाळकर
३३. लोकसाहित्य उद्गम आणि विकास, शरद व्यवहारे,
३४. लोकसाहित्य शोध आणि समीक्षा, रा. चिं. ढेरे,
३५. संत साहित्य आणि लोकसाहित्य, रा. चिं. ढेरे,
३६. लोकसाहित्य आणि लोकसंस्कृती, विद्या व्यवहारे,
३७. लोकरंजनाची पारंपरिक माध्यमे, शरद व्यवहारे,
३८. लोकसाहित्याच्या अभ्यासदिशा, तारा भवाळकर,
३९. तमाशा कला आणि जीवन, सुनील चंदनशिवे,
४०. लोकसाहित्यातील स्त्रीजीवन, भारती रेवडकर,

Title of the Course and Course Code	साहित्य सर्जन आणि उपयोजन MAR 5406	Number of Credits : 04
Course Outcomes (COs)		
On completion of the course, the students will be able to:		
CO1	साहित्य व इतर ललित कला यांच्या निर्मितीप्रक्रियेची स्वरूप जाणून घेणे.	
CO2	साहित्य निर्मिती सिद्धांतांचा परिचय करून घेणे.	
CO3	निर्मितीच्या संदर्भात विविध साहित्य प्रकारांची ओळख करून घेणे.	
CO4	साहित्य निर्मिती कारक शक्तींचा परिचय व चर्चा भारतीय व पाश्चात्य अभ्यासकांच्या आधारे करणे.	
CO5	निर्मिती प्रक्रियेतील अडथळे याची चर्चा व रस सिद्धांत यांचा परस्पर संबंध अभ्यासणे.	
CO6		

Unit. No.	Title of Unit and Contents	No. of Lecture
घटक: १	साहित्यप्रकाराची वैशिष्ट्ये आणि निर्मितीप्रक्रिया, निर्मितीशक्तींची स्वरूप, भारतीय व पाश्चात्य अभ्यासकांच्या संदर्भात.	१५
घटक: २	साहित्य निर्मितीच्या प्रक्रियेमध्ये समाज, भाषा, परिस्थिती इ. स्थान साहित्य सर्जनाच्या प्रक्रियेमधील प्रसारमाध्यमे आणि कालतत्त्व इ. स्थान	१५
घटक: ३	साहित्य प्रकारामध्ये जाणीवपूर्वक निर्मिती करताना आवश्यक पूर्वतयारी	१५
घटक : ४	स्वाध्याय- प्रकल्प, ललित लेखन प्रकल्प.	१५

संदर्भ ग्रंथ :

१. सौंदर्यमीमांसा, रा. भा. पाटणकर,
२. काव्यशास्त्रप्रदीप, स. रा. गाडगीळ,
३. कविता फुलते कशी, वा. रा. ढवळे,
४. कथाकल्प, पु. भा. भावे,
५. गप्पा : सहा साहित्यकाशी, वीणा देव,
६. साहित्याची निर्मितीप्रक्रिया, आनन्द यादव,
७. मध्यमा : भाषा आणि व्यवहार, अशोक केळकर,
८. वैखरी : भाषा आणि व्यवहार, अशोक केळकर,

९. प्रतिभा साधन, ना. सी. फडके,
१०. लघुकथा : तंत्र आणि मंत्र, ना. सी. फडके,